

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий інститут мистецтв

Кафедра виконавського мистецтва

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Фах (скрипка, альт, віолончель, контрабас)

Освітня програма: **Інструментально-виконавське мистецтво**

Спеціальність: **025 Музичне мистецтво**

Галузь знань: **02 Культура і мистецтво**

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 5 від 30 січня 2024 року

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Фах (скрипка, альт, віолончель, контрабас)
Освітня програма	Інструментально-виконавське мистецтво
Спеціалізація	–
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Освітній рівень	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	Основна
Курс / Семестр	I-IV курс, I-VIII семестри
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	22 кредити ECTS Індивідуальні заняття – 210 год; Самостійна робота – 450 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/

2. Опис дисципліни

У навчанні і вихованні майбутніх виконавців і педагогів спеціальним класам належить особливо важлива роль. Найважливішим завданням педагога з фаху є виховання в студентів розуміння основної мети – навчитися правдиво розкривати художній задум виконуваних творів і засобами музично-виконавської майстерності доносити його до слухачів. Тому робота в спеціальному класі спрямована головним чином на усвідомлення і творче втілення студентом змісту, форми, стилю виконуваних творів і на оволодіння різноманітними засобами художньої майстерності.

Плідність цієї роботи значною мірою обумовлюється розвитком творчої ініціативи і самостійності студента. Постійне стимулювання творчої ініціативи студента, виховання в нього навичок самостійної роботи є однією з головних задач музичного виховання.

Прагнучи до найбільш досконалого виконання, усіляко розвиваючи віртуозну техніку, роз'яснюючи шляхи і методи оволодіння прийомами гри на інструменті, потрібно виховувати в той же час правильне розуміння музично-виконавської техніки, що є лише засобом утілення художньо-виконавських задумів. Особливе місце повинна займати робота над оволодінням мелодійно-протяжним змістовним тоном у широкому змісті цього слова. Виховання художньої і технічної сторін музично-виконавської майстерності варто здійснювати в їхній нерозривній єдності.

Таким чином, метою та цілями курсу є підготовка висококваліфікованих фахівців мистецької галузі, які володіють художньою музично-виконавською майстерністю, необхідною для самостійної професійної діяльності в якості артистів оркестрів, камерних ансамблів, вчителів (викладачів) спеціального музичного інструменту (скрипки, альт, віолончелі, контрабаса) закладів початкової мистецької освіти.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

✓ **Знати:**

- ▶ стильові особливості виконання творів композиторів різних епох, національних шкіл і художніх течій;
- ▶ засоби художнього втілення композиторського задуму;
- ▶ методику поетапного вивчення твору;
- ▶ роль та місце інструктивного матеріалу у процесі формування музиканта-педагога;

▶ особливості роботи над звуком, метро-ритмом, інтонацією, штрихами, динамікою; ▶ загальномузичні та специфічні засоби фразування. ✓ Вміти: ▶ виконувати музичні твори різних епох та стилів, українських та зарубіжних композиторів; ▶ застосовувати на практиці різноманітні штрихи та прийоми скрипкової гри; ▶ реалізувати навички камерно-ансамблевої та оркестрової гри; ▶ творчо підбирати інструктивний матеріал для подолання технічних труднощів у художніх творах; ▶ читати ноти з аркуша; ▶ вміти застосовувати набуті творчо-виконавські навички у педагогічній діяльності.
4. Результати навчання (компетентності)
Загальні компетентності (ЗК):
ЗК2. Здатність розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.
ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК4. Здатність до розв'язання проблем.
ЗК6. Здатність до міжособистісної взаємодії.
ЗК7. Здатність до критики та самокритики.
ЗК8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК9. Здатність до шанобливого й дбайливого ставлення до історичної спадщини і культурних традицій.
ЗК10. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК12. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
ЗК13. Здатність працювати самостійно, виявляти ініціативу та лідерські якості.
Фахові компетентності (ФК):
ФК1. Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності.
ФК2. Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності.
ФК3. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
ФК4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.
ФК6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
ФК9. Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.
ФК10. Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.
ФК11. Здатність оперувати професійною термінологією.
ФК12. Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.
ФК17. Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології виконавської та педагогічної діяльності.
ФК18. Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.
Програмні результати навчання (ПРН):
ПРН1. Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом на належному фаховому рівні під час виконавської діяльності.
ПРН2. Володіти методами та навичками оркестрової та ансамблевої гри, репетиційної роботи та концертних виступів.

ПРН3. Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.
ПРН4. Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.
ПРН5. Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.
ПРН8. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
ПРН12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
ПРН17. Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

3. Структура курсу

Річний план-мінімум

I курс

1. Два твори великої форми
2. Чотири різнохарактерні п'єси
3. 2 частини сонати або партити Й.Баха
4. Етюд (4)
5. Гами, арпеджіо, подвійні ноти (4)

II курс

1. Два твори великої форми
2. Чотири різнохарактерні п'єси
3. 2 частини сонати або партити Й.Баха
4. Етюд (4)
5. Гами, арпеджіо, подвійні ноти (4)

III курс

1. Два твори великої форми
2. Чотири різнохарактерні п'єси
3. 2 частини сонати або партити Й.Баха
4. Етюд (4)
5. Гами, арпеджіо, подвійні ноти (4)

IV курс

1. Твір великої форми
2. Дві різнохарактерні п'єси
3. 2 частини сонати або партити Й.Баха
4. Етюд (4)
5. Гами, арпеджіо, подвійні ноти (4)

РЕКОМЕНДОВАНІ ЗРАЗКИ ДИПЛОМНИХ ПРОГРАМ (СКРИПКА)

1. Бах Й.С. Сарабанда і дубль з Партити сі мінор
2. Сен-Санс К. Концерт сі мінор (I частина)
3. Людкевич С. Голосіння
4. Сарасате П. Циганські наспіви

II

1. Бах Й.С. Сарабанда і жига з Партити ре мінор
2. Моцарт В.А. Концерт № 5 (I частина)
3. Скорик М. Елегія
4. В'єтан А. Тарантела

III

1. Бах Й.С. Два менуети, буре і жига з Партити Мі мажор
2. В'єтан А. Концерт № 4 (I частина)
3. Лятошинський Б. Мелодія
4. Сен-Санс К. Інтродукція і рондо-каприччіозо

IV

1. Бах Й.С. Прелюд, лур і гавот з Партити Мі мажор
2. Мендельсон Ф. Концерт e-moll (I частина)
3. Скорик М. Скерцо
4. Венявський Г. Легенда

V

1. Бах Й.С. Алеманда, куранта, сарабанда і жига з Партити ре мінор
2. Брух М. Концерт №1, I або II-III частини
3. Глієр Р. Романс
4. Венявський Г. Скерцо-тарантела

VI

1. Бах Й.С. Ляро і алегро з сонати До мажор
2. Лало Е. Іспанська симфонія (I або III-IV частини)
3. Хачатурян А. Ноктюрн
4. Паганіні Н. Безперервний рух

РЕКОМЕНДОВАНІ ЗРАЗКИ ДИПЛОМНИХ ПРОГРАМ (АЛЬТ)

I

1. Стаміц К. Концерт № I
2. Регер М. Одна із сюїт для альтя соло
3. Алмаші З. Сарабанда
4. Кривопуст Б. Подіум

II

1. Бах Й.С. IVсюїта (Прелюд і Гавот)
2. Мійо Д. Концерт № I
3. Сильвестров В. Lacrimosa
4. Чайковський П. Романс

III

1. Бах Й.С. III сюїта (Сарабанда і два Бурре)
2. Барток Б. Концерт
3. Лисенко М. Елегія
4. Карабиць І. Експромт

IV

1. Гофмейстер Ф. Концерт Ре-мажор
2. Берліоз Г. Концертна симфонія для альтя з оркестром «Гарольд в Італії»
3. Лятошинський Б. Мелодія
4. Цинцадзе С. Хорумі

V

1. Бах Й.С. Соната №1 (Адажіо і Фуга)
2. Хіндеміт П. Концерт “Шванендрер” (1 або 2 і 3 ч.)
3. Домінчен К. Романс
4. Станкевич Є. Гірська легенда

VI

1. Бах Й.С. Сюїта № 5 (Прелюдія і Фуга)
2. Уолтон У. Концерт (I або 2 і 3 ч.ч.)
3. Левицький І. Українська рапсодія
4. Караєв К. Адажіо і Китайський танець

РЕКОМЕНДОВАНІ ЗРАЗКИ ДИПЛОМНИХ ПРОГРАМ (ВІОЛОНЧЕЛЬ)

I

1. Бах Й.С. Сюїта №2 (Алеманда, Сарабанда, Буре)
2. Дворжак А. Концерт для віолончелі з оркестром сі мінор
3. Шуман Р. Алегро
4. Лятошинський Б. Дві мазурки на польські теми

II

1. Бах Й.С. Сюїта №2 (Алеманда, Куранта і Менует)

2. Гайдн Й. Концерт До мажор (ред. М. Ростроповича)
3. Поппер Д. Тарантела
4. Штогаренко А. Жартівливий марш

III

1. Бах Й.С. Сюїта №3 (Прелюдія, Сарабанда і Жига)
2. Дворжак А. Концерт (I або II і III частини)
3. Чайковський П. Інтермеццо
4. Вебер К. Адажіо

IV

1. Бах Й.С. Сюїта №3 (Сарабанда, Буре і Жига)
2. Шуман Р. Концерт
3. Лисенко М.Сум
4. Вериківський М. Рондо

V

1. Бах Й.С. Сюїта №4 (Прелюдія, Жига)
2. Хачатурян А. Концерт (I частина)
3. Лисенко М. Елегія (пам'яті Т.Г.Шевченка)
4. Шуберт Ф. Експромт

**РЕКОМЕНДОВАНІ ЗРАЗКИ ДИПЛОМНИХ ПРОГРАМ
(КОНТРАБАС)**

I

1. Діттерсдорф К. Концерт E-dur
2. Гендель Г.Ф. Арія
3. Кусевицький С. Мініатюрний вальс

II

1. Ванхаль Ж.Б. Концерт D-dur
2. Глієр Р. Інтермеццо
3. Лятошинський Б. Мелодія

III

1. Драгонетті Д. Концерт A-dur
2. Форе Г. Пробудження
3. Боттезіні Дж. Тарантела

IV

1. Боттезіні Дж. Концерт h-moll
2. Лятошинський Б. Павана
3. Дімітреску К. Селянський танець

V

1. Кусевицький С. Концерт fis-moll
2. Кирейко Е. Ескізи
3. Глієр Р. Тарантела

4. Система оцінювання курсу відповідно до графіку навчального процесу

Навчальний семестр	Контрольний захід (семінар, контрольна робота, технічний залік, академконцерт, огляд тощо)	Теми, що виносяться на контрольний захід	Максимальний бал за контрольний захід
I	Технічний залік	► Гама, тризвуки, септакорди, подвійні ноти (терції, сексти, октави, децими);	25

		▶ Два етюди на різні види техніки.	
I	Академічний концерт	Дві різнохарактерні п'єси	25
I	Семестровий залік	Твір великої форми	50
II	Технічний залік	▶ Гама, тризвуки, септакорди, подвійні ноти (терції, сексти, октави, децими); ▶ Два етюди на різні види техніки.	25
II	Академічний концерт	Дві різнохарактерні п'єси	25
II	Іспит	▶ Поліфонічний твір ▶ Твір великої форми	50
III	Технічний залік	▶ Гама, тризвуки, септакорди, подвійні ноти (терції, сексти, октави, децими); ▶ Два етюди на різні види техніки.	25
III	Академічний концерт	Дві різнохарактерні п'єси	25
III	Семестровий залік	▶ Твір великої форми	50
IV	Технічний залік	▶ Гама, тризвуки, септакорди, подвійні ноти (терції, сексти, октави, децими); ▶ Два етюди на різні види техніки.	25
IV	Академічний концерт	Дві різнохарактерні п'єси	25
IV	Іспит	▶ Поліфонічний твір ▶ Твір великої форми	50
V	Технічний залік	▶ Гама, тризвуки, септакорди, подвійні ноти (терції, сексти, октави, децими); ▶ Два етюди на різні види техніки.	25
V	Академічний концерт	Дві різнохарактерні п'єси	25
V	Семестровий залік	▶ Твір великої форми ▶ Камерна соната	50
VI	Технічний залік	▶ Гама, тризвуки, септакорди, подвійні ноти (терції, сексти, октави, децими); ▶ Два етюди на різні види техніки.	25
VI	Академічний концерт	Дві різнохарактерні п'єси	25
VI	Іспит	▶ Поліфонічний твір ▶ Твір великої форми	50
VII	Семестровий залік	▶ Твір великої форми	50

		▶ Одна п'єса	
VIII	Іспит	▶ Поліфонічний твір ▶ Твір великої форми ▶ Дві різнохарактерні п'єси	50

5. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, спеціалізовані аудиторії для індивідуальних занять, музичні інструменти

Література:

1. Андрієвський І. Деякі проблеми розвитку української скрипкової школи в контексті еволюції європейської інструментальної музики. *Музичне виконавство: Науковий вісник. К., 2000. Вип. 14, кн. 6. С. 32-40.*
2. Андрієвський І. Проблеми фольклористики та сучасна українська скрипкова школа. *Музичне виконавство: Науковий вісник. К., 1999. Вип. 1. С. 85-96.*
3. Волощук Ю.І. Діяльність консерваторії Галицького музичного товариства у Львові з підготовки скрипалів-професіоналів та аматорів. *Посвіт: наукове видання УЦКД та КНУКіМ. 2000. Вип. 1. С. 11-13.*
4. Волощук Ю.І. Концертне життя Галичини і виконавсько-пропагандистська діяльність провідних галицьких скрипалів (1848-1939). К.: Знання, 1999. 33с.
5. Волощук Ю.І. Методичні підходи Богодара Которовича до вирішення проблем звуковидобування, динаміки та фразування у поліфонічних творах Й. С. Баха для скрипки соло. *Актуальні питання сучасного розвитку соціально-гуманітарної сфери: колективна монографія. Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2022. С. 50-56.*
6. Волощук Ю.І. Музичні навчальні заклади Галичини у підготовці скрипалів-професіоналів і аматорів (1848-1939). К.: Знання, 1999. 46 с.
7. Волощук Ю.І. Поліетнічні чинники та шляхи становлення професійної скрипкової освіти Станіславівщини у першій третині ХХ століття. *Challenges and prospects of the interaction between culture, science and arts in the modern context: Scientific monograph. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2022. S. 1-17.*
8. Волощук Ю. Початок світлої доби. Скрипкова музика композиторів Галичини 20-30-х років у контексті розвитку європейського імпресіонізму. *Українська культура. 1999. №10. С. 34-35.*
9. Волощук Ю.І. Скрипкова музика у творчості композиторів Галичини: національні традиції і європейські модерні тенденції. К.: Редакція "Бюлетеня ВАК України", 1999. 40 с.
10. Волощук Ю.І. Скрипкове виконавське мистецтво Східної Галичини другої половини ХІХ – першої третини ХХ століття: навчальний посібник. Івано-Франківськ: Вид-во Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, 2012. 130 с.
11. Волощук Ю.І. Спецкурс “Українське скрипкове мистецтво”: Навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: Гостинець, 2002. 83 с.

12. Волощук Ю.І. Фахова підготовка скрипалів у Вищому музичному інституті імені М. Лисенка: національні традиції та європейський мистецький досвід (1903-1939 рр.). *Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство*. Вип. 2. Івано-Франківськ: Плай, 2000. С. 37-45.
13. Гундер Л. Плюралізм інтерпретації як формування художньої концепції камерно-інструментального виконавства. *Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство*. Випуск III. Івано-Франківськ: Плай, 2001. С. 19-25.
14. Дика Н.О. Львівська школа камерно-інструментального виконавства. *Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету. Серія "Мистецтвознавство"*. Тернопіль, 1999. №2. С. 89-94.
15. Заранський В. З історії Львівського скрипкового виконавства. *Повернення культурного надбання України*. К., 1999. С. 67.
16. Князев В. Сценічне хвилювання у концертній діяльності виконавця. *Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство*. Випуск III. Івано-Франківськ: Плай, 2001. С. 41-48.
17. Козаренко О. Лідія Шутко. *Art line*. К., 1998. №3. С.30-32.
18. Крих Т. Юрій Крих: Спогади. Статті. Рецензії. Листування. Коломия: Вік, 1996. 96 с.
19. Лапсюк В. Київський скрипаль М. Сікард. *Музика*. К., 1984. №4. С. 30-31.
20. Стеценко В. Методика навчання гри на скрипці. Ч.1. К., 1974. 212 с.
21. Стеценко В. Методика навчання гри на скрипці. Ч.2. К., 1982. 187 с.
22. Юсов С.О. Видатні викладачі скрипкових класів Київської консерваторії. *Українське музикознавство*. К., 1989. Вип.25. С.5-19.

6. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра виконавського мистецтва, вул. Сахарова 34 а, каб. 205 а, адреса сайту: https://kvm.pnu.edu.ua/ , електронна адреса: kvm@pnu.edu.ua
Викладачі	Волощук Ю.І., Шиптур Р.М.
Контактна інформація викладача	yurii.voloshchuk@pnu.edu.ua roman.shyptur@pnu.edu.ua

7. Політика навчальної дисципліни

Пропуски занять (відпрацювання)	Відвідання занять є важливою складовою навчання. Всі студенти зобов'язані відвідувати індивідуальні заняття з фаху. Пропуски індивідуальних занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку.
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Освітній процес здійснюється згідно графіку навчального процесу. Студенти університету, які не виконали індивідуальний навчальний план семестру з однієї, двох або трьох дисциплін і при семестровому контролі отримали оцінку

	«незараховано» чи «незадовільно» (FX або F) мають право (за особистим бажанням) на повторне проходження навчальної дисципліни, вивчення якої може бути перенесене на наступний навчальний період, що регулюється Положенням про порядок повторного вивчення дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS (№ 18 від 2.02. 2016 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.), яке регламентує процедуру повторного вивчення навчальної дисципліни, тобто ліквідації академічної заборгованості https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/povtorne-yuvchennia_nove.pdf

Викладач

Волощук Ю.І.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий інститут мистецтв

Кафедра виконавського мистецтва

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Фах (флейта, гобой, кларнет, фагот, саксофон)

Освітня програма: **Інструментально-виконавське мистецтво мистецтво**

Спеціальність: **025 Музичне мистецтво**

Галузь знань: **02 Культура і мистецтво**

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 5 від “30” січня 2024 р.

м. Івано-Франківськ - 2024

ЗМІСТ

9. Загальна інформація
10. Анотація до курсу
11. Мета та цілі курсу
12. Результати навчання (компетентності)
13. Організація навчання курсу
14. Система оцінювання курсу
15. Політика курсу
16. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Фах (дерев'яні духові інструменти)
Освітня програма	Інструментально-виконавське мистецтво
Спеціалізація	–
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Освітній рівень	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	Основна
Курс / Семестр	I-IV курс, I-VIII семестри
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	22 кредити ECTS Індивідуальні заняття – 210 год; Самостійна робота – 450 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro/developer/course/view/5008

2. Анотація до курсу

У навчанні і вихованні майбутніх виконавців і педагогів спеціальним класам належить особливо важлива роль. Найважливішим завданням педагога з фаху є виховання в студентів розуміння основної мети – навчитися правдиво розкривати художній задум виконуваних творів і засобами музично-виконавської майстерності доносити його до слухачів. Тому робота в спеціальному класі спрямована головним чином на усвідомлення і творче втілення студентом змісту, форми, стилю виконуваних творів, а також на оволодіння різноманітними засобами художньої майстерності.

Плідність цієї роботи значною мірою обумовлюється розвитком творчої ініціативи і самостійності студента. Постійне стимулювання творчої ініціативи студента, виховання в нього навичок самостійної роботи є одним з головних завдань музичного виховання.

Подеколи, практичною необхідністю для оркестранта стають навички гри на спорідненому інструменті, чого не раз вимагають конкретна симфонічна партитура і художній задум композитора. Ситуація такого роду може бути передбачена і «обіграна» задалегідь (за умови наявності відповідного інструмента). Задля цього у план роботи з предмету спец. Інструмент варто включити опрацювання творів в оригінальній темброво характерній їх версії – для спеціально запланованого автором рідкісного чит старовинного інструменту.

Прагнучи до найбільш досконалого виконання, усіляко розвиваючи віртуозну техніку, роз'яснюючи шляхи і методи оволодіння прийомами гри на інструменті, потрібно виховувати в той же час правильне розуміння музично-виконавської техніки, що є лише засобом утілення художньо-виконавських задумів. Особливе місце повинна займати робота над оволодінням співучим змістовним тоном у широкому розумінні цього слова. Виховання художньої і технічної сторін музично-виконавської майстерності варто здійснювати в їхній нерозривній єдності.

3. Мета та цілі курсу

Підготовка висококваліфікованих фахівців освітньої галузі, які володіють художньою музично-виконавською майстерністю, необхідною для самостійної професійної діяльності в якості вчителів музичного мистецтва, спеціального музичного інструменту музичних гуртків, студій, центрів творчості учнівської молоді, керівників шкільних оркестрових та ансамблевих колективів.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

✓ **Знати:**

- ▶ стильові особливості виконання творів композиторів різних епох, національних шкіл і художніх течій;

▶ засоби художнього втілення композиторського задуму; ▶ методику поетапного вивчення твору; ▶ роль та місце інструктивного матеріалу у процесі формування музиканта-педагога; ▶ особливості роботи над звуком, метро-ритмом, інтонацією, штрихами, динамікою; ▶ загальномузичні та специфічні засоби фразування. ✓ Вміти: ▶ виконувати музичні твори різних епох та стилів, українських та зарубіжних композиторів; ▶ застосовувати на практиці різноманітні штрихи та прийоми скрипкової гри; ▶ реалізувати навички камерно-ансамблевої та оркестрової гри; ▶ творчо підбирати інструктивний матеріал для подолання технічних труднощів у художніх творах; ▶ читати з листа; ▶ вміти застосовувати набуті творчо-виконавські навички на уроках «музичного мистецтва»; ▶ імпровізувати в межах конкретного музичного матеріалу.
4. Результати навчання (компетентності)
Загальні компетентності (ЗК):
ЗК2. Здатність розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.
ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК4. Здатність до розв'язання проблем.
ЗК6. Здатність до міжособистісної взаємодії.
ЗК7. Здатність до критики та самокритики.
ЗК8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК9. Здатність до шанобливого й дбайливого ставлення до історичної спадщини і культурних традицій.
ЗК10. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК12. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
ЗК13. Здатність працювати самостійно, виявляти ініціативу та лідерські якості.
Фахові компетентності (ФК):
ФК1. Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності.
ФК2. Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності.
ФК3. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
ФК4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.
ФК6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
ФК9. Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.
ФК10. Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.
ФК11. Здатність оперувати професійною термінологією.
ФК12. Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.
ФК17. Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології виконавської та педагогічної діяльності.
ФК18. Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.
Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН1. Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом на належному фаховому рівні під час виконавської діяльності.			
ПРН2. Володіти методами та навичками оркестрової та ансамблевої гри, репетиційної роботи та концертних виступів.			
ПРН3. Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.			
ПРН4. Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.			
ПРН5. Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.			
ПРН8. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.			
ПРН12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.			
ПРН17. Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.			
5. Організація навчання курсу			
Обсяг курсу			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
індивідуальні заняття			
самостійна робота			
Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
I - VIII	музичне мистецтво	бакалаврат I – IV роки навчання	Нормативний
Тематика курсу			
<i>Для переходу на другий курс</i>			
<i>Флейта</i>			
Вівальді А. «Концерт» Колодуб Ж. «Ноктюрн»			
<i>Кларнет</i>			
Вебер К. «Концерт №1» Гомоляка В. «Рапсодія»			
<i>Саксофон</i>			
Бах Є. С. «Соната №4» Носов В. «Ноктюрн»			
<i>Для переходу на третій курс</i>			
<i>Флейта</i>			
Моцарт В. «Концерт ре мажор» Главач М. «Пастораль»			
<i>Кларнет</i>			
Ищенко Ю. «Соната» Василенко С. «Східний танець»			
<i>Саксофон</i>			
Ібер Ж. «Камерне концертино» Колодуб Л. «Гуцульські старосвітські награвання»			
<i>Для переходу на четвертий курс</i>			

<i>Флейта</i>
Декрук Ф. «Елегійне скерцо» Хіндеміт П. «Ехо»
<i>Кларнет</i>
Россіні Дж. «Інтродукція, тема і варіації» Дебюссі К. «Місячне сяйво»
<i>Саксофон</i>
Паганіні Н. «Венеціанський карнавал» Ривчун А. «Концертний етюд»

Орієнтовні програми державного іспиту на освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр»	
<i>Флейта</i>	
Бетховен Л. В. «Тема і шість варіацій» Онегер А. «Танець кізочки» Колодуб Ж. «Легенда» Виконання п'єси – на одному із споріднених інструментів (флейта-пікколо, флейта-альт, флейта-бас)	
<i>Кларнет</i>	
Верді-Бассі «Концерта фантазія» Мессаже А. «Конкурсне соло» Пауер І. «Монолог» Виконання п'єси – на одному із споріднених інструментів (малий кларнет (in-es), бас-кларнет)	
<i>Саксофон</i>	
Крестон П. «Соната» Бонно П. «Концертна п'єса в джазовому стилі» Тараненко І. «Птах зі зламаним крилом (соло)» Виконання п'єси – на одному із споріднених інструментів (саксофон-сопрано, альт, тенор, баритон)	

Навчальний семестр	Контрольний захід (семинар, контрольна робота, технічний залік, академконцерт, огляд тощо)	Теми, що виносяться на контрольний захід	Максимальний бал за контрольний захід
I	Технічний залік	1. Гама, тризвуки, септакорди, (терції, кварта, квінти сексти); 2. Три етюди на різні види техніки.	50
I	Екзамен	Класична соната (I-II або III-IV частини).	50
II, IV, VI, VIII	Технічний залік	1. Гама, тризвуки, септакорди, (терції,	25

		кварти, квінти сексти); 2.Три етюди на різні види техніки.	
II, IV, VI, VIII	Академконцерт	Дві різнохарактерні п'єси.	25
II, IV, VI, VIII	Екзамен	Велика форма (I або II-III частини)	50
III, V, VII	Технічний залік	1.Гама, тризвуки, септакорди, (терції, кварта, квінти сексти); 2.Три етюди на різні види техніки.	25
III, V, VII	Академконцерт	Дві різнохарактерні п'єси.	25

Шкала оцінювання успішності

університетська		національна	шкала ЄКТС
90-100	5	відмінно	A
80-89	4	добре	B
70-79			C
60-69	3	задовільно	D
50-59			E
26-49	2	незадовільно	FX
1-25			F

7. Політика курсу

Заняття зі спеціального музичного інструменту (дерев'яні духові інструменти) будуються на основі послідовно розробленої програми навчання. Підбираючи репертуар, педагог повинен постійно враховувати індивідуальні особливості кожного студента, ступінь його обдарованості, музичного розвитку і спеціальної підготовки. Варто враховувати необхідність виконання музичного твору на досить високому художньому рівні, з належним ступенем технічної досконалості, без «знижок» на незрілість виконавця чи на особливі труднощі твору. Відповідно до цього в індивідуальних планах студентів повинна бути відображена визначена логічна послідовність і поступовість у виборі репертуару.

Необхідною формою роботи в класі спец. інструменту може виступати ознайомлення студента з партіями, які містять оркестрові труднощі. Нотні збірники такого спеціального призначення існують в достатній кількості і чекають свого опрацювання.

У репертуар спеціальних класів включається українська та зарубіжна музика різних стилів та жанрів, а також – найдосконаліші в художньому відношенні зразки сучасної музичної літератури.

Однією з найважливіших ланок навчального процесу є робота над етюдами, гаммами й іншим навчально-допоміжним матеріалом. При виборі етюдів та інших інструктивних творів варто керуватися поєднанням художньої значимості з доцільністю їх вивчення для розвитку тих чи інших виконавських навичок. Вивчення етюдів може набувати різних форм в залежності від змісту і характеру поставлених навчальних задач: доведення виконання етюду до певного рівня довершеності, використання його в плані ознайомлення чи читання нот з листа.

Викладач класу спец інструменту повинен своїм власним прикладом демонструвати високий рівень орієнтації у питаннях естетики, філософії та історії світової музичної культури, живопису і літератури, головних течій, стилів і творчих методів у панорамі європейського та вітчизняного мистецтва. А відтак – спонукати інтерес вихованця свого класу до пізнання широкого спектру мистецьких явищ і, врешті, до постійної самоосвіти.

З метою більш тісного контакту зі студентами спеціального класу, а також для формування класу в колектив варто організовувати класні заняття так, щоб на них була присутня максимальна кількість студентів.

8. Рекомендована література

1. Апатский В. Теория и практика игры на духовых инструментах. Музична Україна, 1989
2. Богданов В. Історія духового музичного мистецтва України. Основи, 2000 р.
3. Круль П. Східнослов'янська інструментальна культура: історія, витоки і функціонування. Івано-Франківськ, 2006 р.
4. Круль П. Національне духове інструментальне мистецтво українського народу. К., 2000 р.
5. Круль П. Національне духове інструментальне мистецтво українського народу. Київ, 2000
6. Манжора Б. Методика навчання гри на тромбоні. К.: музична Україна, 1986
7. Мюльберг К. Теоретичні основи навчання гри на кларнеті. К.: Музична Україна, 1975.
8. Носирев Є. Методика навчання гри на гобої. К.: Музична Україна, 1971
9. Платонов Н.И. Вопросы методики обучения игре на духовых инструментах. М., Музыка, 1958
10. Посвалюк В. Т. Виконавство на трубі у містах східного регіону України (Донецьк, Луганськ, Дніпропетровськ) // Мистецтвознавчі записки. – К., 2007. – Вип. 12. – С. 3 –
11. Посвалюк В. Т. Діяльність українських трубачів в галузі аудіо-, відео записів // Мистецтвознавчі записки. – К., 2006. – Вип. 9. – С. 14 - 21.
12. Посвалюк В. Т. До питання становлення та розвитку гри на трубі в Україні // Українська культура – минуле, сучасне, шляхи розвитку: Зб. наук. статей. – Рівне, 2003. – Том 8. – С. 141 – 146.
13. Посвалюк В. Т. Еволюція функцій і різновидів труби від давнини до наших днів // Дослідження, досвід, спогади: Зб. наук. праць. – К., 2003. – Вип. 4. – С. 166 – 171.

14. Посвалюк В. Т. Засновники, послідовники, визначні представники київської школи виконавства на трубі // Дослідження, досвід, спогади: Зб. наук. праць. – К., 2002. – Вип. 4. – С. 136 – 141.
15. Посвалюк В. Т. Історія виконавства на трубі. Київська школа (друга половина XIX – XX ст.): Навч. посібник. – К., 2005. – 158 с.
16. Посвалюк В. Т. Клас труби у Київській середній спеціальній музичній школі-інтернаті ім. М.В. Лисенка // Дослідження, досвід, спогади: Зб. наук. праць. – К., 2004. – Вип. 5. – С. 75 – 81.
17. Посвалюк В. Т. Мистецтво гри на трубі в Україні (Одеська школа) // Питання культурології: Зб. наук. статей. – К., 2005. – Вип. 21. – С. 192 – 201.
18. Посвалюк В. Т. Мистецтво гри на трубі в Україні: Монографія. – К., 2006. – 400 с.
19. Посвалюк В. Т. Найпоширеніші помилки та відхилення в процесі навчання і роботи музикантів-духовиків // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури: Зб. наук. праць. – К., 2006. – Вип.10. – С. 284 – 290.
20. Посвалюк В. Т. Огляд вітчизняних та зарубіжних “шкіл” для труби // Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. – К., 2005. – Вип. 12. – С. 120 - 128.
21. Посвалюк В. Т. Оркестрова література для труби // Дослідження, досвід, спогади: Зб. наук. праць. – К., 2005. – Вип. 3. – С. 169 – 172.
22. Посвалюк В. Т. Проблема верхнього регістру у виконавській практиці трубача // Мистецтвознавчі записки. – К., 2006. – Вип. 10. – С. 3 – 11.
23. Посвалюк В. Т. Професор Микола Якович Юрченко – видатний український виконавець і педагог // Вісник Київського національного університету культури і мистецтв: Зб. наук. праць. – К., 2006. – Вип. 14. – С. 82 –87.
24. Посвалюк В. Т. Труба у творчості українських композиторів: симфонічна та оперна творчість // Дослідження, досвід, спогади: Зб. наук. праць. – К., 2002. – Вип. 3. – С. 78 –
25. Посвалюк В. Т. Труба у творчості українських композиторів: симфонічна та оперна творчість // Дослідження, досвід, спогади: Зб. наук. праць. – К., 2002. – Вип. 3.– С. 75–7
26. Посвалюк В. Т. Українські виконавські школи гри на трубі // Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України: Зб. наук. праць. – Рівне, 2006. – Вип. 1. – С. 25 – 29.
27. Посвалюк В. Т. Українські трубачі в міжнародних зв'язках // Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. – К., 2005. – Вип. 13. – С. 114 – 125.
27. Посвалюк В. Т. Українські школи виконавства на трубі (Харківська виконавська школа) // Дослідження, досвід, спогади: Зб. наук. праць. – К., 2007. – Вип. 7. – С. 23 – 31.
28. Посвалюк В. Т. Щоденні самостійні вправи трубача: Навч. посібник. – К., 2003. – 56 с.
29. Посвалюк В. Т. Історія виконавства на трубі в Україні: Навч. посібник. – К., 2006. – 368 с.
30. Посвалюк В. Т. Співвідношення праці і відпочинку у практиці трубача // Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського. – К.: НМАУ, 2008. – Вип. 70. – С. 14 – 20.
31. Посвалюк В. Щоденні самостійні вправи трубача. К.: 2003